

тания. Особенно въставалъ противъ тѣзи дѣйствия Катонъ. При всичко това римския сенатъ заповѣдалъ да се принасятъ на боговетъ тържественни общественни благодарности въ продължение на 20 дни — при мѣръ нечуванъ, тъй като до тогава продължителността на такъвъ родъ благодарности никога не надминува 3 дни.

Военнитѣ писатели въ най новитѣ времена тъй сжщо се отнасятъ къмъ дѣйствиата на Цезаря въ първитѣ му прѣдприятія противъ германцитѣ и британцитѣ — доста *строго*, но *справедливо*. Тѣ намиратъ, че Цезарь, въ запискитѣ си, като иска да се оправдае, излага фактитѣ и тѣхнитѣ причини и послѣдствия — *невѣрно*, че той никакъ не е ималъ прѣдъ видъ политическитѣ и военни интереси на римската република, а само *своитѣ собствени* — придобивание слава, значение и тежестъ въ работитѣ на републиката и — вѣроятно — тъй сжщо богатствата на Британия, които му трѣбвали за политическитѣ му цѣли; — че твърдѣ много увлѣченъ отъ това и доста силно надѣющъ се на щастиего си, въ което слѣпо вѣрвалъ, той проявилъ много по вече *бързина* и *необмисленность*, отколкото необходимата и достойна за единъ великъ полководецъ *благоразумна прѣдпазливостъ*. Погрѣшкитѣ му, спорѣдъ тѣхното мнѣние, въ прѣприятиего противъ германцитѣ вече ухахме на мѣстото имъ по горѣ; — а въ прѣдприятиего противъ Британия се заключавали въобще въ това, че 1) испратилъ само *единъ* челоуѣкъ, Волусена, за събиране на свѣдения за Британия и за жителитѣ ѝ, способа за събиранieto на тѣзи свѣдения отъ Волусена и самитѣ добити отъ него свѣдения — били *крайно недостатѣчни* за едно първо и такова важно, трудно и опасно прѣд-

приятие; 2) факта за помощта, която ужъ британцитѣ давали на галлитѣ въ войната съ римлянитѣ — *е недостоверенъ* и даже *изложенъ на съмнѣние*, а служилъ на Цезаря само като *прѣдлогъ* да оправдае прѣдприятиего му; 3) Цезарь *не взелъ* необходимитѣ и достатѣчни *мѣрки за обезпечение* нито на *тила си* въ Галлия на брѣговетѣ на океана, нито на *прѣминуванieto* си по морето въ Британия, нито на *десанта си* на брѣговетѣ ѝ, нито за *закръпяванieto* си на тѣхъ; 4) той качилъ войскитѣ си на корабитѣ — *безъ тежести и запаси съ храна*, не взелъ мѣрки, щото корабитѣ *съ конницата* да бжджтъ при него, нѣмалъ *запасни кораби*, нищо *незнаялъ* — спорѣдъ неговитѣ думи — за морскитѣ вѣтрове и особено за приливитѣ и отливитѣ въ брѣговетѣ на Британия, но по вѣрно е, че — *не помислилъ* за това; — 5) по голѣма *връда* причинилъ на неприятелитѣ, отколкото *полза* на себѣ си и войскитѣ си, и най послѣ 6) въ дѣйствиата противъ британцитѣ и особено противъ моринитѣ и менапитѣ, както и противъ германцитѣ, показалъ голѣма *жестокость*, не само безполезна, но даже *връдна* за него и при това *несправедлива* и *недостойна за него*. Съ една дума — и двѣтѣ му първи прѣдприятія противъ германцитѣ и британцитѣ били, и съобразени, и изпълнени — много *неискусно* и *несполучливо*, и за това нѣмали никакви, нито особено *полезни*, нито особено *славни* за него резултати, и принасятъ много по голѣма честь на отличнитѣ му войски и на тѣхнитѣ началници, отколкото на самия него, коумто наистина само особенното щастие помогнало да се спаси и да не загине задъ Рейнъ въ Германия и задъ морето въ Британия.